

Plaatselijke aanduiding bouwhistorie monument

Stikke Hezelstraat 20-22

Aanwijzingsbesluit

n.t.b

ID-code

2855

Redengevende omschrijving van het bouwhistorie monument

KORTE BOUWGESCHIEDENIS

De Stikke Hezelstraat, welke in het verlengde ligt van Lange Hezelstraat, is al eeuwenlang een belangrijke uitvalsweg. Het volgt het tracé van de Romeinse weg die tussen de legerbasis op de Hunnerberg en de grafvelden in het lager gelegen westen lagen. Westelijk van de grafvelden ontwikkelde zich in de eerste eeuw na Christus een nieuwe Romeinse nederzetting die in 104 de naam Ulpia Noviomagus Batavorum kreeg. Rond 270-280 was deze nederzetting weer verlaten. In 1310 wordt de straat samen met de huidige Stikke Hezelstraat nog Hesestraat genoemd: 'Hese straet, lopend naar het dorp Hees'. Sinds de middeleeuwen vormt het één van de centrale Nijmeegse straten, onderdeel van de centrale as met veel grote koopmanshuizen. In de zij- en achterstraten lagen verschillende kloosters. Veel panden in de straat zijn honderden jaren oud en gesitueerd op smalle, diepe percelen. Vanaf ongeveer 1880 werd dit stuk van de stad steeds meer omgevormd tot winkelgebied. De meeste panden dateren in hun huidige opzet uit de late middeleeuwen, aangezien op de kadastrale minuut van 1832 al bebouwing op hetzelfde perceel is weergegeven.

De bouwgeschiedenis van de huizen tussen het St. Stevenskerkhof en de Stikke Hezelstraat is zeer gecompliceerd. Het grote hoogteverschil tussen beide straten betekende waarschijnlijk, dat langs elke straat een autonome ontwikkeling plaats vond, resulterend in zelfstandige huizen, rug aan rug geplaatst, zij het op verschillende niveaus. Anderzijds is het opvallend dat de perceelsgrenzen tussen de huizen voor en achter, of onder en boven, vrijwel precies in elkaars verlengde liggen. In ieder geval wijzen de verschillende kaprichtingen, alsook de binnenplaats tussen de panden Stikke Hezelstraat 22 en St. Stevenskerkhof 6 op een onafhankelijke ontwikkeling. In latere tijd, waarschijnlijk in de tweede helft van de twintigste eeuw, vond een ontwikkeling plaats die de ruimtelijke opbouw van alle huizen heeft bepaald: de winkels aan de Stikke Hezelstraat namen de achterliggende ruimten van de bovenhuizen, meest kelders in gebruik, en de achterhuizen de verdiepingen van de onderhuizen. Zo ontstond een volledige scheiding tussen winkels beneden aan de straat en wonen daarboven, ontsloten vanaf het St. Stevenskerkhof. Het resultaat is een situatie waarin geen duidelijk relatie meer bestaat tussen de huidige huisnummers en de oorspronkelijke huizen. Met name geldt dit voor het blok historische huizen ten westen van de Geert van Wouttrappen, die beide straten met elkaar verbindt. Stikke Hezelstraat 20 en 22 zijn in oorsprong 1 pand. Deze zijn in de 19^e eeuw van elkaar gesplitst en werden in 1966 weer samengevoegd, waarbij ook, getuige de tekeningen in het gemeentearchief, de winkelpuizen op elkaar werden afgestemd. Stikke Hezelstraat 20 beslaat twee niveaus. Tot 1934, toen de gevel en het interieur werden gewijzigd, had nummer 20 een hoge begane grond met daarin een insteekverdieping. Tijdens de oorlogshandelingen van 1940-45 werd de Stikke Hezelstraat zwaar getroffen. Grote delen van de zuidelijke gevelwand gingen verloren. De rechtergevelwand, waaronder de panden 20-22, bleef deels gespaard en vormt de zogenaamde brandgrens. In 1964 worden Stikke Hezelstraat 20 en 22 samengevoegd tot één winkel. De winkelpui uit 1934 wordt in dit jaar verbouwd. In de jaren '80 van de twintigste eeuw vinden er nog kleine verbouwingen plaats.

Vervolgvel

1

OMSCHRIJVING

Stikke Hezelstraat 20-22 is een van oorsprong laat middeleeuws pand. De huidige verschijningsvorm is het resultaat van veelvuldige verbouwingen in de twintigste eeuw.

Onder Stikke Hezelstraat 20 bevindt zich een kelder, waarschijnlijk al voor de (ver)bouw van het pand in 1934 aanwezig. Onder de scheidingsmuur met het rechter buurpand tekent zich nog de ronding af van een grote beerput.

Onder Stikke Hezelstraat 22 is een kelder met eenvoudige balklaag met kwartrondprofiel aanwezig.

WAARDERING

Stikke Hezelstraat 20-22 maakt deel uit van een huizenblok tussen de Stikke Hezelstraat en het St. Stevenskerkhof dat vanwege het hoogteverschil een voor Nederland bijzondere ontwikkeling heeft doorgemaakt. De parcellering is ontstaan in de late-middeleeuwen en maakt daarmee deel uit van de historische stadsstructuur. Om deze reden heeft het pand stedenbouwkundige waarde. Daarnaast vertegenwoordigd Stikke Hezelstraat 20 en 22 bouwhistorische waarde vanwege de kelders en heeft het pand een bouwhistorische verwachtingswaarde vanwege de zijmuren en eventuele balklagen die nog achter moderne afwerkingen schuil gaan.

Bronnen:

Abma, R., Nieuwe historische atlas van Nijmegen, Nijmegen 2018.

Bloemink, V., Bouwhistorische verkenning, ongepubliceerd document 2002.

Peterse, H., Verborgten verleden: bouwhistorie in Nijmegen, Utrecht 2004.

Kadastrale tenaamstelling	Maart 2023
Kadastrale aanduiding	NMG00
Gemeente:	Nijmegen
Sectie:	C
Nummer(s):	3879, 3880

foto's op vervolgblad

Vervolgvel
2

Huidige situatie. Bron: Streetsmart.

Een plattegrond van Nijmegen uit G. Braun en Frans Hogenberg, 1572. Bron: Gemeentearchief Nijmegen.

Vervolg
3

Stikke Hezelstraat 20-22 vlak na de verbouwing van 1935. Bron: Gemeentearchief Nijmegen.

Vervolgvel

4

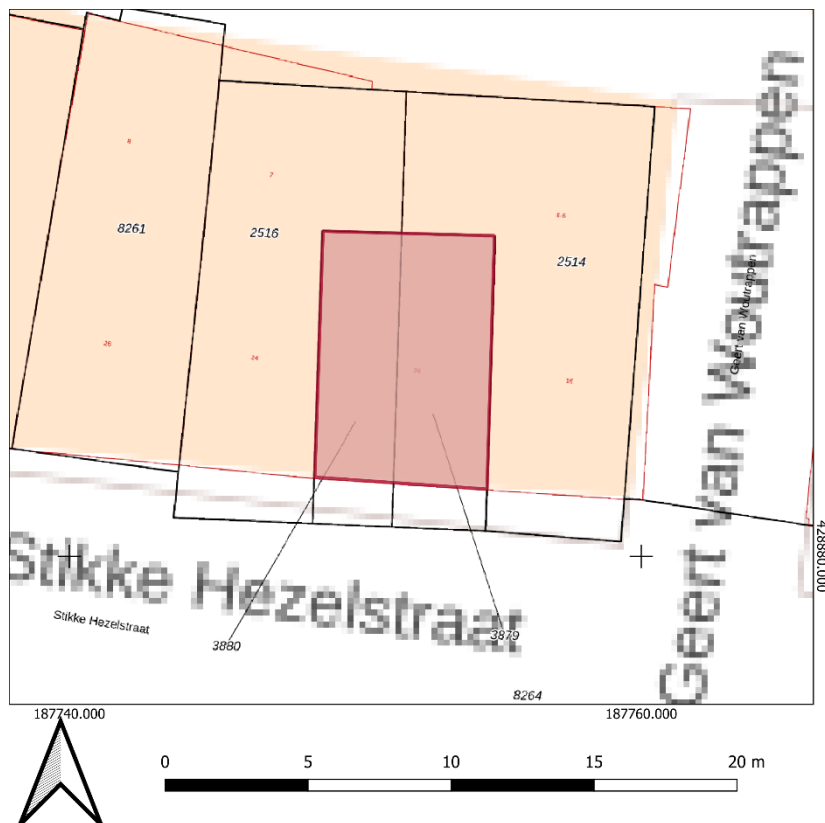

De Stikke Hezelstraat omstreeks 1950. De linkerkzijde van de straat is compleet weggevaagd door de stadsbrand die door het bombardement van 1945 werd veroorzaakt. Bro: Gemeentearchief Nijmegen.

Vervolgvel
5

Vervolgvel
6

Ligging pand

Legenda

 Stikke Hezelstraat 20-22

Nijmegen